

ზეირა არსენიშვილი

კა. სოფელი...

კახური
ქრონიკები

სულაკაურის
აღმოსავლეთი

*„შეძინეუე რა შეძიეუეჩიუ,
მკჳაჩისა ჩაჳა უჩიძიეხეუის“.*

გათენდა... ბოლოს-ბოლოს ინათა. არადა, მეგონა, დრო გაჩერდა და აღარ გათენდებოდა. გავიგონე თუ არა ურმის ხმა, პატარა სარკმელს გავხედე. სარკმლის წინ, ბზის დათოვლილ ბუჩქთან ურემი გაჩერდა, კოფოდან გურამა გადმოხტა და ისა და იოსება კუბოს ჩამოღებას შეუდგნენ. სწორედ ისეთი იყო, როგორსაც ბებია მბარებდა:

– მუხისა არა, არაფრის გულისთვის რომ გვაჩუქონ კიდეც, არ გვინდა, როდის მუხა დალპება! ასე უთხარი იოსებას, რაც შეიძლება რბილი და თხელი ფიცარი! ცხედარს ერთადერთი ვალი აქვს: მიწას შეერიოს და მიწად იქცეს! გაიგეთ? სახურავზე კი აუცილებლად გამოსახოს ჯვარი... არ მეშინია, არა, უღმერთოების კავშირის ნევრებისა!

მე საგანგებოდ შევიჭმუხნე შუბლი და ბებიას თავი დავუქნე.

– ნუ ილიმები, – საყვედურით მითხრა, – დიახაც რომ ცხედარსაც აქვს ვალი, – მერე დიხარა, რამდენიმე კალთა მიყოლებით აინია და სულ შიდა, ნაცრისფერი დაბლა კაბის დიდი, ქრელი ჯიბიდან ხავერდის დაქარგული ქისა ამოიღო: – იოსებას კი უთხარი, არავითარი პუპრუჭანები, არავითარი ანაოჭჩანაოჭებული აბრეშუმები, ტილო-თქო, ტილო უბრალოდ გამოაკარი-თქო!

ასეც მოქცეულიყო იოსება, ამ მოყავისფრო, ტილოგამოკრული ყუთის ერთადერთი მოსართავი სახურავზე უხვად მოფ-

რქვეული თოვლის მსხვილი ფანტელები იყო და იმის მოსაშორებლადაც იოსებამ ურმიდან ცოცხი ჩამოიღო და გურამას მისცა, თვითონ კი სიგარეტს მოუკიდა. გურამამ ძირს დადგმულ კუბოს გადაუსვა, სახურავი გადაცოცხა, მერე გვერდებზედაც გაჰკრა-გამოჰკრა და ამ „სასახლის“, როგორც ბებია იტყოდა, დაღვრემილი სისადავე გამოაჩინა. თუმცა, მეცა და ბებიაც გალახული და გასავათებული ვიყავით მიცვალებულთან ღამის თევით, შეფერხებული დროის ნიაღში სიფხიზლითა და ერთმანეთთან ურთიერთობით, კუბოს დანახვაზე გამოვცოცხლდით.

– ესეც ასე, კუბოც მოიტანეს! – თქვა ბებიამ მხნე და გამომწვევი კილოთი, – ვითომ ღირდა კი, აქ დარჩენაზე უარს რომ მეუბნებოდით, – და პატარა სამფეხაზე დაყუნცული და მუშტით შეკრული მყისვე შეირხა, ჯოხს დაეფინა, მეორე ხელი მე გამომინოდა, სახსრებადქცეული, დაჯირჯვებული და დალაქული მტევანი მაჯაში ჩამჭიდა და წამოინია, ნელ-ნელა გაიშალა, ჩაჟანგული ძვლები ტკაცუნით გამართა და ტახტისკენ გამიძღვა...

მე მართლაც წარმოუდგენლად მიმაჩნდა მთელი ღამე აქ ყოფნა, გამჭვარტლული ღამფისა და მიცვალებულისთვის დანთებული სანთლების შუქზე... დაგრძელებული ჩრდილებით აფორაჯებულ, ჩამოფხავებულ კედლებში... შმორის, ფსუტის, ზინზლისა და კიდევ, ვინ იცის, რა უსიამოვნო სუნით გაჯერებულ ნესტიან სარდაფში, სადაც კედლიდან კედლამდე გამართულ ძველებურ ტახტზე ნაკუნების ქრელი საბნის ქვეშ მიცვალებული ესვენა. მაგრამ რას გავანყობდი ბებიასთან? ერთსა და იგივეს გადაბრჯნილი მიმეორებდა: სანამ კუბოში ჩავასვენებდეთ, ნუ დავტოვებთო, ბუხრიდან ან კატა არ ჩამოვიდეს, ან ვირთხები არ იყოს და მიცვალებულს არ მიეტანონო; ადამის შვილს კაცად მოვალეობა ხდის, სხვა კი არაფერიო, ჩვენ კი აქ ყოფნა გვმართებსო, მოვალენი ვართო...

ბებიამ პატარა სარკმელს ჯოხის წვერი მიუკაკუნა და იოსებას, რომელიც თუთუნს აბოლებდა და შეცბუნებული შემოჰყურებდა თითქოს სრულიად უკაცრიელსა და დადუმებულ სახლს, ანიშნა, კუბო აქ შემოიტანეთო.

– კედლისკენ უნდა ჩავადგმევინოთ, უფრო ადვილად ჩავასვენებთ, – მითხრა ბებიამ და მიცვალებულის თავით დადგმული სურა და ხორბლიანი ჯამი მომანოდა ტაბლაზე გადასადგმელად.

მე ვფიქრობდი, რომ ბევრად უფრო მოსახერხებელი იქნებოდა, კუბო დაბლა დაგვედგმევინებინა და დაბლა ჩავვესვენებინა, ტახტის გასწვრივ, მაგრამ გუშინდელი შეხლა-შემოხლის შემდეგ გადავწყვიტე, ბებიას აღარ შევკამათებოდი, მაინც ისე გამაკეთებინებდა, როგორც თვითონ მიაჩნდა საჭიროდ, მე კი, მივუახლოვდი თუ არა ტახტს და შევიყნოსე ჭუჭყიანი ქვეშაგებისა და მიცვალებულის სუნი, ვიგრძენი, რომ დაღლილობისა და უძილობისაგან გული მერეოდა... ამიტომაც მაშინვე ავუკეცე საბანს ნაპირი და ლეიბის კიდეს დავეჭიდე.

– ეეჰ, – თავი გადააქნია ბებიამ, – ეგრე ხომ უღაზათოდ გამოდის, ფარდავიც მოჰყვება და... ადი და სასთუმლიდან დავინყო!

მინდოდა, მეთქვა: აქ სხვა უღაზათოს ვერაფერს ვერ ხედავმეთქი, მაგრამ საბოლოოდ ჩავიქნე ხელი, ტახტზე ავედი, თავთან ჩავიმუხლე, ფარდაგს დავებჯინე, ხელები შევყავი და მიცვალებულს მხრებში წავავლე... ბებია მეორე მხრიდან დაეჭიდა ლეიბს და „სასთუმალი“ ჩამოვაცურეთ...

სარდაფის კარი გაიღო, იოსებასა და ცამეტი-თოთხმეტი წლის გურამას, იოსებას შვილიშვილს, კუბო მოჰქონდათ.

– როგორ, კაცო! – დაიძახა იოსებამ, სარდაფს თვალი რომ მოავლო და ჩვენს მეტი ვერავინ დაინახა, – თქვენ დაგრჩათ ბურთი და მოედანი?!

– აქეთ მოიტათ, იოსებ, – გასძახა ბებიამ, – აი, აქ ჩადგით!

ბებიამ თავმოხდოილ კუბოს თვალი გამოაყოლა და თავი დაიქნია:

– კარგია, ხალვათი დაგიჭერია.

მე ტახტზე წამოვიწიე და ვეცადე, იოსებას არ მივშტერებოდი. ეს, რა თქმა უნდა, ბავშვობაში ჩარჩენილი შთაბეჭდილების გამოც იყო, როცა იოსება ლამის მისტიკურ არსებად მესახებოდა და ალბათ, არა მხოლოდ მისი მწუხარე და მიუწვდომელი (როგორც ბავშვობაში მეგონა) ხელობის გამო, არამედ რალაც უცნაურად უშნო, მიღრეცილ-მოღრეცილი და თვალში საცემი გარეგნობის წყალობითაც.

– შენ როო ბუსავით დიდი თავი გაქვს, ეს კი ყველამ იცის, რუსუდანო, – იძახდა გზადაგზა იოსება, – მაგრამა ყვავიც ხო ცოტა უნდა გაისარჯოს, კაცო! ეგრეც ხო არ იქნება?! მაინც სად გადაზღვავებულან?

– გიგლა დასასვენებლად წასულა... ცოტა მაღლა ასწიეთ, იოსებ, ცხედარს არ მოახვედროთ... სად წასულა? – მომმართა ბებიამ და თან იოსებას ხელით ანიშნა, ფრთხილად ჩადგითო.

– ტრუსკავეცში, – ვუპასუხე მე და ტახტიდან ხელი ჩამოვაშველე... კუბო გადმოვატარეთ და მიცვალებულის გვერდით ჩავდგით.

– აი, ის დამბლა, ისა! კაი დრო კი შეურჩევია დასასვენებლად! – იოსებამ წარბებამდე ჩამოჩაჩული თუშური ქუდი მოიხადა და ნაკუნების საბანს დახედა: – ძალიან კი ჩაგიფუთნიათ, აი! ემანდ არ გაცივდეს!

– ბევრს ნუ ლაპარაკობ, იოსებ! – შეუტია ბებიამ იოსებას და ტახტთან მიდგმულ სკივრს თავი ახადა, – ჩვენი საქმე ახლა ისეა: ბრმა რომ კედელს მიადგა, შენს იქით გზა არა მაქვსო! გაიგე, იოსებ! – ბებიამ სკივრიდან ამოიღო შავი ღაზლის შალი, ძველისძველი პალტო და სახელოებმორღვეული ჟაკეტი და კუბოში ჩასაფენად გადმომანოდა.

– კაცო, ჩემი იმედით იყავით?! – დაიძახა როყიოდ იოსებამ.
ბებია იოსებას მიაშტერდა და შეტევით უთხრა:

– აი, სწორედ შენი იმედით ვიყავით!

– რუსუდანო! – შესძახა იოსებამ, – ხო არა გგონია, ჩვენი ხე კიდევა შრიალებს? ალბათ, მოჭრილიც არის უკვე და დახერხილიც!

– და შენს სახელოსნოში მოტანილიც, ჩემო იოსებ! რამ შეგაშინა, კაცო, ორი მოხუცი და ორი ახალგაზრდა ერთ ცხედარს ველარ გავასვენებთ?

ბებიამ მიცვალეზულს საბანი გადახადა, ოთხად გაკეცა და ტახტის ბოლოს დადო. იოსებამ მიცვალეზულს დახედა და ისე გადაიქნია თავი, გეგონებათ, პირველად ხედავსო:

– აბა, უყურე, მოხუცი და ეგრე სახედანყობილი! გურამ, ბიჭო, ხედააე?! – მიუბრუნდა ბუხართან მიფიცხებულ გურამას, – დაინახე, გენაცვალოს პაპა, რა ქალები დადიოდნენ ამ ჩვენს თელავში!

გუმინ მეც ასევე გამიკვირდა. მაგრამ სხეულმა უფრო გამაკვირვა, ვიდრე სახემ (ხშირად ვხედავდი და მიჩვეული ვიყავი, თუმცა სულთმობრძავს საბოლოოდ სიკვდილმა რომ გადაუარა და ნატანჯი სახე გაეშალა, დაუნყნარდა და დაუმშვიდდა, მართლაც კარგი დასანახი გახდა). დარწყილული ნიფხავ-პერანგი რომ გავხადეთ, სახტად დავრჩი. ვერასოდეს წარმოვიდგენდი, თუ ოთხმოცი წლის მოხუცს შეიძლებოდა ასეთი სხეული ჰქონოდა.

– გახსოვს, პლუტარქე, – მეუბნებოდა ბებია და თან არაყიანი წყლით სავსე თასში ტილოს ასველებდა მიცვალეზულის გასანმენდად, – როგორ ახასიათებს კეისარს, როცა მას სხვა მხედართმთავრებსაც და სახელმწიფო მოღვაწეებს ადარებს? ყველასთან შედარებით კეისარს რაღაც უპირატესობა ჰქონდაო, ზოგთან რაო და ზოგთან რაო... ამიტომაც მას ვერავინ შეედრებოდაო... ევას სილამაზეც სწორედ ასეთი იყო.

ბებიამ შემომხედა, საქმეს ხომ არ აფუჩჩებდნენ. დაინახა, როგორ მუყაითად ვუნმენდდი ცხედარს ჭუჭყისაგან შავად მოქცეულ მაჯას და დაფიქრდა... ვიცოდი, როგორც ყოველთვის, შესაფერის სიტყვას ეძებდა ევას სილამაზის გამოსახატავად, მაგრამ, ეტყობა, ვერცერთი სიტყვა ვერ მიიჩნია დამაკმაყოფილებლად და ისევ გრძლად თქმა არჩია:

– ერთხელ გიორგობას, ყმანვილქალები ვიყავით მაშინ, მამა ლუკამ უთხრა მანიას: მშვენიერება დაჰქრის ჩვენს ველმინდვრებზე, მანიავ, სხივოსანი და სხივმფინარე მშვენიერებაო... მაღალფარდოვანი სიტყვა ჰქონდა მამა ლუკას, მაგრამ ნამდვილად კი ასე იყო: სხივოსანიც იყო და სხივმფინარეც.

ბებიამ ისევ ჩაასველა ტილო არაყიან წყალში და შავად დაგაზული და დახეთქილი ქუსლების წმენდა განაგრძო.

იოსებაც დაახლოებით იმასვე ეუბნებოდა თავის შვილიშვილ გურამას:

– ერთი ევა იყო და ერთიც რუსუდანის ქალი ქეთო. უბნის ლამაზები არ გეგონოს, ბიჭო, სხვაგან რო იმდენად ველარა ლამაზობენ ხოლმე... ცხრა მთას იქით რო წაგეყვანა, იქაც მზეთუნახავებად დარჩებოდნენ, იგეთები იყვნენ. ეეჰ, რუსუდანო, ნეტა შენი ქეთოც ამხნისა მოყრილიყო...

ბებიამ ამოოხვრით გადახედა იოსებას, რომელიც თვალს ვერ ამორებდა მიცვალებულს.

– რა არის მაინც ეს ოხერი სილამაზე! იტყვი, ფრთები როგორ არ გამოესხა და როგორ არ გაფრინდაო, – ხელები გაშალა იოსებამ.

– ერთი კბილი არ აკლდა, სახის წყობაც იმიტომ შეინარჩუნა, – ბებიამ კუბოს გადმოხედა, ჩაფენილები შეამონმა, ჯიბიდან სუფთა ცხვირსახოცი და სანთლები ამოიღო, – მაგრამ, იოსებ, ევას ახალგაზრდობა რომ გახსოვს, ახლაც იმ თვალით უყურებ.

– იმ თვალითაც და ამ თვალითაც, რუსუდანო, მაგრამ ამისი

რჯული არ იყოს, – იოსებამ ორმოცბივით ფოსოებში ჩაკარგული მზერა ბებიაჩემს მიაპყრო, – ვისი მხარე უნდა დამეჭირა, ვერა და ვერ გამოვარკვიე, სუ ის მინდოდა, გამეგო, საბოლოოდ ვინ იყო მართალი და ვინ მტყუანი, მარო თუ ევა?

– ტაბლას რომ შემოვუსხდებით, ჩემო იოსებ, მაგაზე მაშინ ვილაპარაკოთ, ახლა კი, აბა, ჩავასვენოთ.

– ნახაა მაინც ქალბატონმა?

– ნახა, ნახა! – მოუთმენლად დაიძახა ბებიამ, – გურამ, ადი ტახტზე, გენაცვა და ჩავასვენოთ!

– მერე! – არ ცხრებოდა იოსებაც, – დაუარაა დავლური?

– არა, არ დაუვლია! იოსებ, მე და შენ, აი, აქ, ტახტის კიდეზე ჩამოვსხდეთ და აქედან ვუშველოთ, მე თავს დავუჭერ და შენ გურამას მიეშველე!

იოსებამ ჭერს ახედა და მიაყურადა, თითქოს ზემოდან მართლა დავლურის ხმა უნდა გაეგონა.

– არა მჯერა და რა ვქნა, – თავს აქეთ-იქით აქანებდა იოსება, – არა მჯერა, რომა იმ დედალმა არნივმა ნახა და სიხარულით ფრთები არ შეაფრაშუნა! – ჩასვენების მოლოდინში, ტახტზე, მიცვალებულის თავთან ჩამუხლულს, ისე მეხვეოდა თავბრუ და საფეთქლებიც ისეთი ძალით მიფეთქავდა, კედელს რომ არ მივყუდებოდი, ნამდვილად მიცვალებულს გადმოვემხობოდი.

– ოოჰ, – დაიძახა გაბეზრებულმა ბებიამ, – ადი, ბიჭო, ტახტზე!

გურამა ტახტზე ამოხტა.

არა, მარო დავლურს არ უვლიდა. ან რა ედავლურებოდა, გაბოლმებული ცოფებსა ყრიდა:

– ჭერმა არ უნდა გაიგოს ამ აძალღებულის სიკვდილი! კედლებმა არ უნდა იგრძნონ, ჩემი სახლის კედლებმა! ამ ალქაჯის სიკვდილს აქ რა უნდოდა, ტყეში უნდა მომკვდარიყო, ტყეშიიი! დათვისა და მგელს ეთრიაა! აი, მადლი რა იქნებოდა! აი, სამა-

რთალი სად იქნებოდა! ეს ღვთის გარეგანი, ესა! ძალღუმადურად რო გამატარებინა მთელი სიცოცხლე და საბოლოოდაც შარში გამხვია! სადაც გინდათ, იქ ჩაფალით და რაც გინდათ, ის გაუკეთეთ!

ტახტთან დახრილი დამუშტულ ხელებს იქნევდა და, ჩვენ რომ არ ვყოფილიყავით, დარწმუნებული ვარ, მიცვალებულს სცემდა. მაგრამაც სცემდა. დაუნყებდა ჯანჯლარს და თავს ტახტის კიდეზე ახლევიებდა. იქნებ ჯოხიც აელო და გაეჯობა კიდეც. ასე მეგონა, მაროს დიდ მკერდში (ჩემი ძუძუმკერდი, გენაცვალეთ, ათ ქალადა ღირდა!) აღშფოთებისა და სიბრახის მორევი უდუღდა, რომელიც ხორხიდან უხეში და უტიფარი სიტყვების ნაკადად იფრქვეოდა. სარდაფის კარი რომ შემოალო, ტახტის კიდეზე მიკრული სანთელი დაინახა და, ცხადია, ჩვენც დაგვინახა, სწორედ მის მოლოდინში იქვე, ჩამქრალ ბუხართან ჩამომსხდრები, კოპები ისე შეყარა, სახე ისე შეეცვალა, როგორც იმ კაცს, რომელმაც ეს არის, მუხანათური შეთქმულება გახსნა, ბოროტმოქმედებს თავს ნაადგა და ახლა გამალეული იმის ფიქრსა და გონებაშია, ერთი ხელის დაკვრით როგორ გააცამტვეროს მოწინააღმდეგე და კუდიტ ქვა ასროლინოს. რა თქმა უნდა, ევამ საბოლოოდაც ნამდვილი მუხანათობა ჩაიღინა, მაროსთან უსიამოვნების შემდეგ რომ არც აცია, არც აცხელა, აილო და მოკვდა, თან ეცადა, თავის ჭუჭყიან სარდაფში მარტოდმარტოს არ ამოსვლოდა სული, თვალების დამხუჭიც ჰყოლოდა, ყბის დამჭერიც, ფეხების გამკვრელიც. ეცადა, თავისი უკანასკნელი სურვილი თან არ წაელო და მაროს გასაცოფებლად და გასაბოროტებლად მოწმეებად დავეხვედრებინეთ, ჩამქრალ ბუხართან ჩამომსხდრები. მკვდარიც ისევე ის ევა იყო, წითელი ცხენი წითელ ტყავში მომკვდარიყო! ბინდდებოდა...

ბზის დათოვლილ ბუჩქს ლურჯად შემოსდგომოდა ბინდი...

მე ვხედავდი მაროს ფართო, ნაკუნების საბანთან დახრილ ზურგს, ვხედავდი, როგორ ირხეოდა და ქანაობდა რუხი დრაფით შემოსილი ზურგი და ვგრძნობდი, რომ ცოტაც და აღდგებოდა დროის მიერ დანყვეტილი კავშირი ჩემსა და ამ ზურგს შორის... ვგრძნობდი, როგორ ათრთოლდებოდა ბინდისფერი ჰაერი ბზის დათოვლილ ბუჩქთან და ყოველივეს ჭმუნვა და სასონარკვეთა მოიცავდა...

ავნრიალდი... მოუსვენრობამ შემიპყრო... მინდოდა, ჩქარა წავსულიყავით აქედან, გავცლოდით ამ ლანძღვა-გინებას... ესეც რომ არა, საცაა, ჩამობნელდებოდა... ბებია ცუდადაც ხედავდა და სიარულიც უჭირდა, როდის ჩვენ მოლიპულ აღმართებს ავათავებდით, როდის ჩვენ შინამდე მივალწევდით და სულს მოვითქვამდით... თანაც, რაც წკიმლები და გუდურის ნარჩენები ეყარა ტახტის ქვეშაც და ბუხართანაც, მომაკვდავ ევასთან ვანთეთ და ვანთეთ, მერე კი ჩაგვიქრა თუ არა ბუხარი, სარდაფში ნესტიანმა სიცივემ დაისადგურა. ძვლებამდე ატანდა. მე კიდევ არა მიშავდა, ბებია მინ და უკან დაოთხილი მარბენინა: ეს სანთელიო, ეს ახალი საცვლებიო, ეს შესასუდრი ტილოო, ეს გარდაცვალების ცნობაო, ეს კუბოს შეკვეთაო... თვითონ კი მთელი დღე სარდაფში საქმიანობდა და ბოლოს-ბოლოს, მიუხედავად წარმოუდგენელი სიკერპისა, რომელშიც, როგორც რალაც უშრეტი ძალ-ლონის ქსელში, ისე ჩაერთვებოდა ხოლმე და ვერასოდეს ვერავინ ვერ შეატყობდა, როდის რა ანუხებდა, ამ ნესტიანი სიცივისაგან მთლად გადანათდა. მარო რომ მობრძანდა, სწორედ ბებიას ვუზღელდი გაფიჩხულ ხელებს, ჯაფისა და მარილებსაგან სახსრებადქცეულს და დაწერნაქებულ ხელებს, თან გამგებინად ვუჭერდი ხელს და ვანიშნებდი, არავითარ შემთხვევაში ამ გაცოფებულ ქალს არ შეებოდა, მაგრამ ბებიაც იქნებოდა, სეტყვისათვის ქვა არ დაეხვედრებინა?! ჯერ აცადა მაროს ბოლმის ამონთხევა, თითქოს

ანტერესებს, სადამდე მივა და რას მოიმოქმედებსო, მერე კი დაინწყო თვალების ცეცება, ბუხრის კალთიდან ფილთაქვა აიღო, მუხლზე დამებჯინა, მეორე ხელი მაჯაში მარწუხივით ჩამჭიდა და ერთბაშად წამოდგა. თახჩისკენ წავიდა, პატარა გოდორში ხელი ჩაყო და მუჭით ქალის კაკალი ამოიღო...

– გაშალე მუშტები, მარო! – შესძახა პირქუშად.

ბებიას ხმამ გაარღვია მაროს ბოღმა და სიბრაზე. თავი მოატრიალა და გააფთრებული სახე ბებიას მოაპყრო. ისედაც დიდი, გუდალი თვალები გადმოცვენაზე ჰქონდა.

– გაშალე მუშტები-მეთქი! – დაიძახა ისევ ბებიამ.

მარომ თითქოსდა უნებლიეთ გამოშალა ხელები, – რა გინდათ ჩემგან, ხელში არაფერი მიჭირავსო. ბებიამ ერთ მუჭზე კაკლები დაუყარა, მეორეზე კი ფილთაქვა დაუდო. განრისხებული იყო, დაყვლეფილ თვალებს არ აცილებდა მაროს და ხმადაბლა (ხმამალალი ლაპარაკი ბებიას არ შეეძლო), მაგრამ მძიმედ და მკაფიოდ, თითოეულ სიტყვას მრისხანების დაღს რომ ასვამდა, ისე უთხრა:

– დაგვამტვრიე თავზე კაკალი, მარო! რაც იყოს, იყოს, დაგვამტვრიე! მეცა და ჩემ შვილიშვილსაც! მოდი შენც და შევუშვიროთ თავი!

მაროს მსხვილი სახე, გადაქანებული შუბლი და საომრად შემართული ცხვირი რომ დავინახე, კინაღამ ვუთხარი ბებიას, მაინცდამაინც, თავს ნუ გამოიღებ თავის შეშვერით-მეთქი. მაგრამ მარო შედრკა. და კიდევაც ეს ვერ აპატია ბებიას. რამდენიმე წამი ხელებგამონვდილი და შეცბუნებული ჩამოჰყურებდა ბებიას, მერე კი მიხვდა, რაც უნდა ექნა: კაკალი ბუხართან დაყარა, ფილთაქვასაც ბუხრის კალთაზე მოადენინა რახვანი, გულზე ხელები დაიჭდო და ბებიასკენ ზევაივით წავიდა. ბებია არც შერხეულა, წარბიც არ შეუხრია, გააფთრებული მზერაც არ მოუცილებია მაროსთვის. ისე უყურებდა, ქვას გახეთქავდა. მე

წამოვხტი, მაროს გადავასწარი და ბებიას გვერდით დავუდექი.

– თქვენ ვინა გგონივართ, დეიდა რუსუდანო! არა, მაინც ვინა გგონივართ? – შემოგვძახა მარომ და თავზე ზვინივით წამოგვადგა.

– მაინცდამაინც გინდა, გაიგო, ვინ მგონიხარ? – ბებიამ ქალაქის გამქვავებელი ზღაპრული კუდიანივით ახედა მაროს.

ერთხანს ასე უყურებდნენ ერთმანეთს. მარო ისაზრებდა, რა ეთქვა და რით მოეკლა გული ამ გადახრწნილი და აუტანელი მოხუცისათვის. ჰოდა, მოისაზრა. სიამოვნებით ლამის ჩაიხვიხვინა, პალტოს ჯიბიდან გახსნილი კონვერტები ამოიღო და ბებიას ცხვირწინ აუფრიალა:

– ვინა ვარ? ვინა ვარ? ვალმობილი დედა ვარ! აი, ვინა ვარ! ვალმობილი დედა! ორი შვილი გავუზარდე სამშობლოს! აი! აი! – მარო მთელი ძალით იქნედა კონვერტებს, – ერთი დასავლეთ უკრაინიდანა მწერს, მეორე კიდე გერმანიიდან! აი, ესა ვარ! ეს გახლავართ! თქვენ, თქვენა? თქვენა!

ჭინჭარს მდულარეს რომ გადაასხამენ და სუსხიანი ბუსუსები ერთბაშად ჩაეფუფქება, ისე დაემართა ბებიას. ცდილობდა, როგორმე დამცინავი გამომეტყველება აღებეჭდა სახეზე და ვერაფერს ახერხებდა. ნიკაპი უკანკალებდა და პირიც რალაც უმწეოდ და საცოდავად ეპრუნებოდა. მგონი, ასეთი არც კი მენახა. მარომ ნიშანში მოარტყა. სწორედ იმას უკიჟინებდა, რომ არცერთი შვილი აღარ ჰყავდა ბებიას, უკიჟინებდა, რომ ყველა მათგანს თვითონ ვერ მიაყარა მინა და არც იცოდა მათი საფლავი, უკიჟინებდა, რომ მელა ვყავდი და მეც ვინ ვიყავი და რა მერქვა? უმაქნისი, კითხვით თავგამოტენილი ქარიფანტია, რომელსაც „ვალმობილი“ მარო ორ ბატსაც არ მიაბარებდა. მაგრამ ბებიამ სწრაფადვე მობოჭა თავი. ისე სწრაფად, რომ ასე მეგონა, მომეჩვენა ის წუთიერი „წახდენა“. მე ხელით გამაჩერა, ქომაგები არ მჭირდებო, ბებიაც იქნებოდა და დააცდიდა

ვინმეს, თუნდაც ეს ვინმე საკუთარი შვილიშვილი ყოფილიყო, უპრაგონოდ წამოსროლილი სიტყვის გამო თანაეგრძნოთ და შებრალებოდათ – სახეზე დამახასიათებელი გოროზი გამო-მეტყველება აღიბეჭდა, დედამინის ზურგზე მთავარ ცნებას ვერაფერი დამაკარგვინებსო და მაროსთვის არც შეუხედავს, ისე უთხრა:

– ჩამოიტანე გასაღები და გააღე შეშის ფარდული! ღამე ყინვა მოუჭერს და უცეცხლოდ გაგვიჭირდება... თან შენთანაც სიტყვა მაქვს სათქმელი...

ღამე უცეცხლოდ გაგვიჭირდებაო, რომ გავიგონე, ერთბაშად გადამიბრუნდა გუნება, ძლივს შევიკავე თავი, მაროს თანადანსრებითვე არ შევბმოდი ბებიას, არ მეთქვა: ულმობელი და შეუბრალებელი ხარ-მეთქი, არ გეყო, რაც მთელი დღე სული ამომხადე, რომ ახლა ღამეც ყოვლად უაზრო გვემაში არ გამატარებინო-მეთქი! მარომ კი ზმუკუნით ჩაიცინა, კონვერტები ჯიბეში ჩაიწყო, ბეჭდებასხმული ხელებით მიცვალებულს ქოქოლა მიაყარა და შეცვლილი კილოთი, გულღია, შინაურული კილოთი უთხრა ბებიას:

– ნეტავ ვის უდგებით ჭირისუფლად ეს ამდროული ადამიანი?! მოსამძიმრებებისა გერიდებათ, თუ მოტირლები მოვლენ დანგიდუნვით და თქვენც აქედან ბანი უნდა მისცეთ? ჩაიხედეთ ერთი სარკეში, დეიდა რუსუდანო, რა ფერი გადევთ! ამ თქვენმა სანაქებოდ გაპატროსნებულმა ყვავის დედოფალმა თავისი ერთადერთი ამფსონი ხომ შემოინარცხა და გაამგზავრა საიქიოს! იცოდეთ, გაფრთხილდით, თქვენც გზას არ გიკაფავდეთ წვრილიანებში!

ბებია მხელზე ხელი დამადო და ნიკაპი წინ გაიწოდა, სკამზე დამსვიო. მაროსთვის კი არც შეუხედავს და არც ხმა გაუცია. ხელები სეტყვასავით ჰქონდა და ნაბიჯებსაც ისე ადგამდა, ეტყობოდა, ფეხებიც სიცივისაგან დაბუჟებოდა. მაგრამ მაროს